

ELU PROJEKTI PORTFOOLIO

Projekti nimi: Poisid ja tüdrukud koolis ja elus: miks poisid koolist välja langevad?

Juhendajad: Tiiu Kuurme, Kristi Mets-Alunurm

Liikmed: Karolin Ulmre, Anna-Brigita Topkin, Hanna-Lotta Püssa, Kirke Mänd, Daniil Stök, Britta Järvekülg, Sintija Ozola, Riita Köster, Elis Kalmus, Hendrik Niit, Eleonor Kalamets, Uik Leete, Valeria Gerassimova

1. Projekti aruanne

1.1. Teematutvustus

Haridussüsteemi soolisi erinevusi näitab järgnev statistika. Õppeaastal 2022/2023 lõpetas põhikooli 7163 poissi ja 6942 tüdrukut. Edasi jätkas õpinguid tüdrukutest 78% üldhariduskoolides, 17% kutsehariduses ja 5% ei jätkanud üldse haridusteed. Poistest 60% jätkas üldhariduses ning 34% kutsehariduses. Kui 2020 jätkas põhikooli lõpetanutest 3807 poissi ja 4963 tüdrukut üldhariduses, siis neist omandas aastaks 2023 vastava tasemeõppe vaid vastavalt 3217 poissi ning 4197 tüdrukut. Võiks arvata, et üldharidusest väljalangenud noored õpivad edasi kutsekoolides, kuid järgnev reaalsus numbrites näitab palju nukramat pilti. Aastal 2020 kutsehariduse omandamist alustanud 2268 poisist ja 970 tüdrukust lõpetas 2023. aastal vastavalt omakorda 1405 poissi ja 769 tüdrukut. Suurim erinevus tuleb välja kõrgkooli taseme lõpetanute seas - 2023. aastal oli kõrgkooli lõpetanutest 36% meesterahvad ja 64% naised. Oluline erinevus seisneb eelkõige bakalaureuse ja magistriõppe taseme lõpetanute seas, kusjuures osakaaludena on viimase lõpetanute soolises jaotuses pea kahekordne vahe. (Haridussilm, 2024)

Eelnev statistika on murettekitav ning paneb küsima, miks kaovad poisid haridusest. 2023. aasta sügissemestril uuris tudengitest koosnev uurimisrühm ELU projektis "Poisid ja tüdrukud koolis ja elus", kuidas tajuvad erinevate põlvkondade inimesed eesti ühiskonnas sooga seotud muutusi ning mis on nende arusaamade taga. Nad selgitasid välja, et poisid ja tüdrukud kogevad erinevalt neile esitatud ootusi igas kooliastmes, samuti kogetakse erinevaid ootusi koduses keskkonnas. ("Poisid ja tüdrukud koolis ja elus", 2023) Meie projekt jätkab sealt alguse saanud uurimistööd, ent kui eelneva projekti fookus oli kajastada teemat laiemalt, siis meie rõhuasetus on poiste väljalangevusel koolist.

1.2. Projekti eesmärk

Meid huvitab, milliste soostereotüüpidega puutuvad erinevas vanuses õppijad kokku ning kas ja kuidas see mõjutab poiste koolist väljalangevust ning edasisi karjäärivalikuid.

Projekti raames oleme püstitanud järgnevad uurimisküsimused, millele hakkame vastuseid leidma.

- Millist rolli mängivad sugu ja soostereotüübid suhtumisel haridusse?
- Mille poolest erinevad ootused koolis poistele ja tüdrukutele?
- Kas ja kuidas mõjutavad soostereotüübid/soorollid karjäärivalikuid?
- Kuidas poisse peaks paremini toetama, et vähendada väljalangevust?
- Kuidas mõjutab poiste suhtumist haridusse nende pere hoiak?

Lähtuvalt projekti uurimisküsimustest on meie eesmärgid: mõtestada soostereotüüpide mõju hariduses; mõista, milliseid ootusi esitab kool poistele ja tüdrukutele; milliseid karjäärivalikuid tehakse lähtuvalt õpitud või nähtud soostereotüüpide põhjal. Tulemuste põhjal võiks tekkida arusaam ning ettepanekud, kuidas võiks poisse rohkem toetada ja aidata ning milline on pere mõju poiste hariduse omandamisele.

1.3. Töö käik

- **Probleemi kaardistamine ja uurimine**

Alustasime põhjaliku teaduskirjanduse ülevaate ja taustauuringuga, et mõista, millised on poiste koolist väljalangemise peamised põhjused ja millised tegurid neid mõjutavad. Iga meeskonnaliige otsis ja valis ühe teemat avava akadeemilise allika, luges ja tegi sellest kokkuvõtte. Lisaks arutasime, kuidas need uuringud on seotud Eesti haridussüsteemi ja kohalike oludega, et leida võimalikke sarnasusi ja erisusi.

Analüüsisime teaduskirjandusest saadud infot ühiselt ning tegime meeskonnana nende põhjal tervikliku probleemi kaardistuse. Kaardistuses tõtsime esile, millised tegurid (nt sotsiaalne surve, peresuhted, majanduslik olukord, õpetajate hoiakud) mängivad suuremat rolli poiste koolist väljalangemisel.

Järgmise sammuna seadsime hüpoteesid ning sõnastasime nende põhjal konkreetsed uurimisküsimused, millest lähtusime edasisel uurimistööl ja andmete kogumisel.

- **Tegevuskava koostamine ja elluviimine**

Koostasime strateegilise tegevuskava, mis sisaldab projekteerimismeetodeid, ajakava ja vastutusalasid meeskonnaliikmetele.

Uurimisliku projekti tegevused jaotusid neljaks etapiks:

Etapp	Tegevused
I etapp: september	Uurimisteema ja hüpoteeside kujundamine.
II etapp: oktoober	Intervjuuküsimuste väljatöötamine ja uuringu läbiviimise ettevalmistamine.
III etapp: november	Intervjuude läbiviimine ja andmete analüüs.

Septembris uurisime teema kohta lähemalt ning püstitasime hüpoteesid ja uurimisküsimused. Oktoobris koostasime intervjuukava ja valmistusime uuringu läbiviimiseks. Sealjuures võtsime kontakti fookusgruppidega ja panime paika plaane intervjuude läbiviimiseks. Oktoobris toimusid ka esimesed intervjuud. Enamus intervjuusid viisime läbi novembris ning tegelesime ka transkribeerimise ja andmete analüüsiga. Täpsem teemakohase kirjanduse ülevaade ja uurimisprotsessi kirjeldus koos tulemustega on projekti lõpparuandes. Detsembris tegelesime uurimistulemuste raporti ja portfoolio koostamisega ning esitluspäevaks ettevalmistusega.

● Kohtumised ja arutelud

Kohtumised ja arutelud toimuvad nii veebis kui ka ülikoolis kohapeal, et arutada edusamme, määrata ülesandeid ja jagada ideid. Kohtume kord nädalas, et tagada regulaarne töö kulgemine ja pidev suhtlus meeskonnaliikmete vahel. Lisaks sellele arutame jooksvaid küsimusi ja teeme kiireid otsuseid ka Messengeri grupis, mis võimaldab operatiivsemalt reageerida ja jagada infot väljaspool ametlikke kohtumisi.

Kohtumiste sagedus ja formaadid kohandati vastavalt meeskonnaliikmete ajakavadele, et tagada kõigi aktiivne osalus. Virtuaalsetel kohtumistel kasutame videokonferentsi platvormi Zoom, mis võimaldab kõigil osaleda sõltumata asukohast. Messengeri grupivestlus on oluline tööriist, mis toetab meeskonna omavahelist suhtlust ja kiiret info jagamist.

Selline kombineeritud lähenemine tagab, et suhtlus oleks pidev, ülesanded selged ja kõik liikmed oleksid kursis projekti edenemisega, mis omakorda aitab säilitada produktiivset ja toetavat töökultuuri.

Dokumente koostame ja hoiame ühises kaustas Google Drive'i platvormil.

● Rühmatöö ja rollide jaotus

Meeskond jaguneb teemarühmadeks: noortekeskus, gümnaasium, narratiivide analüüs, täiskasvanute gümnaasium, põhikool, sotsiaal- ja humanitaarteaduste eriala tudengid, kutseõppeasutus.

Intervjuud fookusgruppidega ning narratiivsete lugude analüüs toimus järgmistes rühmades:

- Sintija Ozola ja Britta Järvekülg - põhikooli õpetajad ja tugipersonal
- Kirke Mänd ja Valeria Gerassimova - kutsekool
- Karolin Ulmre ja Riita Köster - Tallinna Vanalinna Täiskasvanute Gümnaasium
- Daniil Stök ja Uik Leete - maagümnaasium
- Anna-Brigita Topkin ja Hendrik Niit - noortekeskus
- Eleonor Kalamets - sotsiaal- ja humanitaarvaldkonna tudengid

- Hanna-Lotta Püssa ja Elis Kalmus - narratiivide analüüs

Igal kohtumisel leppisime kokku kellegi meie seast, kes kirjutab kohtumisest memo, kuhu märgib üles olulisemad räägitud punktid.

Anna-Brigita Topkin jälgis projekti käigus kuupäevasisid, vahenädala ankeedi koos esitlusega esitas Kirke Mänd. Vahenädala ankeet valmis meeskonnatöona, slaidid esitluseks tegid Kirke Mänd ja Valeria Gerassimova.

Intervjuukava tegime ühiselt, mille Riita Köster katsetas tuttava peal. Sellest tulenevalt tegime intervjuukavas veidi parandusi.

Iga grupp pidi leidma kontaktid ja leppima oma fookusgrupiga kokku intervjuude ajad ja kohad. Seejärel grupid transkribeerisid oma intervjuud ning koondasid näiteid intervjuudest koos üldistustega meie ühisesse andmete analüüsi tabelisse. Andmete analüüsi tabeli järgi võtsid uurimisküsimuste vastused kokku, ehk uuringu tulemustest projekti lõpparuandes kirjutasiid Hendrik Niit, Valeria Gerassimova, Kirke Mänd, Hanna-Lotta Püssa, Elis Kalmus ja Britta Järvekülg.

Projekti portfoolio ja lõpparuande kirjutamisega tegelesid kõik. Portfoolio faili eest vastutasid Anna-Brigita Topkin ja Eleonor Kalamets, projekti lõpparuande faili eest Uik Leete ja Kirke Mänd. Esitluspäeva slaidide eest vastutasid Karolin Ulmre ja Riita Köster.

Riita Köster ja Daniil Stök kirjutavad projekti põhjal artikli, mis on plaanis avaldada nt Õpetajate Lehes.

- **Andmete kogumine ja analüüsimine**

Iga meeskond töötas paarikaupa ja leppis kokku sobiva aja enda valitud sihtrühma intervjuueerimiseks. Peale intervjuueerimist analüüsis iga meeskond saadud vastuseid ja teeb materjali transkribeerimist.

Samal ajal alustasime ka narratiivide kogumist, mis jutustavad poistest, kelle haridustee on mingil põhjusel katkenud. Lugusid otsisid kõik grupiliikmed oma tutvusringkonnast.

- **Analüüsi ja artikli koostamine**

Projekti lõpptulemusena valmib analüüsiv artikkel, mis tutvustab projekti tulemusi. Plaanime selle avaldada näiteks Õpetajate Lehes või muus meelepärasel väljaandes, et saavutada laiem avalik kajastus. Samuti pakuvad tulemused huvi ühiskonnas ja hariduspoliitikas ning lisaks on olulised isiklike stereotüüpide märkamisel. Stereotüüpseid arvamusi ja uskumusi ühiskonnas aitaks vähendada antud stereotüüpidest avalikult rääkimine. Avalikult tuleks välja tuua näiteid, mille kaudu on näha, et mõned levinud stereotüübid on alusetud ja ei vasta enam tõele. Samuti aitaks, kui inimesed oleksid rohkem teadlikud, kuidas stereotüübid poiste väljalangemust mõjutavad.

Meie läbiviidud intervjuudest on säilinud andmepank, mida saab kasutada, et soostereotüüpide teemat edasi uurida. Selleks on mitmeid võimalikke lähenemisi, näiteks võib keskenduda mõnele kindlale kooliastmele, et saada täpsemat informatsiooni, milliseid soopõhiseid hoiakuid seal tajutakse. Kasulik oleks ka uurida edasi seda, kuidas kodu ja kool saaks poisse paremini toetada ja milliseid muutuseid oleks selleks vaja. Lisaks oleks võimalus edaspidi uurida antud teemat nii, et intervjuueeritakse ka alaealisi, mida käesolevas projektis seekord ei tehtud. Tulevikus võiks poiste väljalangemise lugude kõrvale koguda ka lugusid, kuidas tüdrukud on enda õpingud pooleli jätanud. Sel viisil oleks võimalik täpsemalt uurida, kuidas väljalangemise põhjused soopõhiselt erinevad.

- **Interdistsiplinaarsus**

Sotsiaaltöö - sotsiaaltöö tudengid osalevad projektis ekspertidena, kes toetavad toimetulekut ja otsivad lahendusi sotsiaalsetele probleemidele. Nad omavad teadmisi soolise võrdõiguslikkuse, sotsiaalpoliitika ning ühiskondlike muutuste seaduspärasuste kohta, mis võimaldavad neil mõista, kuidas sugu mõjutab inimeste kogemusi. Nende panus seisneb ka oskuses analüüsida haridussüsteemi ja sotsiaalset keskkonda, et pakkuda lahendusi ja toetusmeetmeid, mis vähendavad poiste koolist väljalangemise riski. Sotsiaaltöö tudengid saavad uurida, kuidas erinevad soostereotüübid, sotsiaalsed normid ja hariduspoliitika mõjutavad poiste ja tüdrukute osalust koolis ning milliseid toetavaid sekkumisi on vaja, et tagada võrdsed võimalused kõigile.

Filosoofia - filosoofia aitab mõista maailma ja inimesi süvitsi, millele tuleb kaasa filosoofiatudengite kriitiliselt mõtlemise oskus. Nad analüüsivad lisaks laialdaselt kõnetatavatele aspektidele neid, mis laiema publiku silma alt on varju jäänud. Nad teavad, et inimene on kompleksne ning tema arusaamade ja hoiakute mõistmiseks on vaja tunda õppida maailma peeneid nüansse. Seetõttu oskavad nad mõista poiste koolist väljalangemise ja soostereotüüpide tekkimise probleemi olulisust ja tagamaid ning püstitada nende tekkimisele võimalikke hüpoteese, mille järgi projekti käigus orienteeruda. Nende oskus oma argumente põhjendada ning eelarvamusi kahtluse alla seada aitab ära hoida väärarusaamade tekkimise ning jõuda uurimistöö põhjendatud järeldusteni.

Sotsioloogia - sotsioloogiatudengid oskavad analüüsida ja tõlgendada aktuaalseid sotsiaalseid küsimusi, mõeldes sealjuures kriitiliselt. Meie projektis aitavad sotsioloogiatudengid analüüsida sotsiaalseid protsesse ja nende kohta järeldusi teha. Sotsioloogia eriala üliõpilased oskavad eristada sotsiaalset sugu bioloogilisest ning välja tuua, kuidas see võib mõjutada inimeste valikuid.

Klassiõpetaja - klassiõpetaja eriala tudengid, olles ühtlasi põhikoolides töötavad õpetajad, aitavad avada uurimisteemat õpetaja vaatenurgast. Nende teadmised tänapäevastest õpetamispraktikatest ja toetava õpikeskkonna loomise viisidest on abiks hüpoteeside ja uurimisküsimuste püstitamisel ning kogutud materjali mõtestamisel.

Psühholoogia - psühholoogiatudengite tugevuseks on vaimse tervise probleemide ja noorte toetamise mõistmine. Neil on teadmised inimesest kui tervikust ja ka sotsiaalsühholoogiast. Intervjuukava koostades ja intervjuude läbiviimisel oskavad selle eriala üliõpilased läheneda taktitundeliselt ja empaatiliselt.

Vene filoloogia - vene filoloogia võimaldab tudengil hästi tekstiga töötada, seda analüüsida ja luua struktureeritud ja veenvaid järeldusi, mis on projekti lõppfaasis oluline. Kirjutamisoskus aitab tagada, et lõppartikkel oleks loogiliselt struktureeritud ja väljendusrikas. Filoloog suudab mitte ainult vastuseid töödelda, vaid ka tõlgendada, kuidas keel kajastab inimeste suhtumist, emotsioone ja motive, mis on oluline nende haridusvalikute mõistmiseks.

Matemaatika, majandusmatemaatika ja andmeanalüüs - meie üleüldises tööjärgus aitavad selle eriala üliõpilase teadmised matemaatikast ning andmeanalüüsist intervjuudest õpitud süstematiseerida. Ta oskab leida seal seaduspärasusi, kus teised ei pruugi neid märgata.

Meie erinevad taustad aitavad meil meie projekti küsimusi ja murekohti mõista vastavalt meie erialastele perspektiividele. Teadmised erinevatest valdkondadest toetavad meid ka lõpus järelduste tegemisel.

1.4 Meetodite valik

Kasutasime uuringu läbiviimiseks kvalitatiivset lähenemist ning kogusime andmeid poolstruktureeritud intervjuudega, samuti kogusime lugusid, mille põhjal viia läbi narratiivide analüüsi. Andmete analüüsimiseks kasutasime temaatilist

sisuanalüüsi, mis võimaldas meil kaardistada õpilaste ja koolitöötajate arusaamu uuritava teemal ning kuidas need võivad seostuvad poiste koolist väljalangemisega.

1.5. Projektiga seotud sidusrühmad

Võiks ju arvata, et poiste väljalangevus koolist mõjutab vaid poisse endid, kuid tegelikult on see probleem palju laiem. See mõjutab poiste karjäärivalikuid, kõike, mis tulevikus ees ootab, haridusvaldkonda ja poiste perekondi. Koolist väljalangemine mõjutab poiste edasist elu ja toimetulekut ühiskonnas.

Valides fookusgrupe, kellega vestelda, jälgisime et valimis oleksid esindatud võimalikult paljud haridusastmed ja ka õpetegevuse läbiviijad.

Huvirühmad, kellega projekti raames vestlesime:

- põhikooli tugispetsialistid
- gümnaasiumiõpilased
- sotsiaal- ja humanitaarteaduskondade tudengid
- õpetajad
- noorsootöötajad
- täiskasvanute gümnaasiumis õppijad
- kutsekooli õpilased

Meile oli oluline saada kontakti erinevat tüüpi haridusasutustega, et tulemustes oleksid kajastatud võimalikult paljud erinevad vaatepunktid haridussüsteemi sees. Sotsiaal- ja humanitaarteaduste tudengid valisime seetõttu, et neid erialasid valivad noormehed vähem kui neiud. Projekti käigus osutus kontakti saamine aga oodatust keerulisemaks ning seetõttu intervjuerimine viibis. See tähendab, et olemas on küll hea ja põhjalik andmestik, ent tulemuste analüüsimine jäi viivituse ja piiratud aja tõttu oodatust pinnapealsemaks. Oluline oli, et kuuleksime nii poiste kui ka tüdrukute nägemust teemast ning intervjueritavaid leidsime mõlemast soost.

Intervjueritavaid otsides ja oma projekti vahendälal tutvustades kogesime, et huvi meie uurimistöö tulemuste vastu on suur kõikidele sidusrühmadele. Lisaks neile võiksid teema ja uurimistulemused kõnetada ka lapsevanemaid, hariduspoliitika kujundajaid ning kõiki inimesi, kelle jaoks haridustemaatika on südamelähedane.

Esialgul oleme plaaninud kirjutada uurimuse tulemuste kohta ülevaatliku artikli, mille loodame avaldada Õpetajate Lehes või mõnes suuremas Eestis ilmuvas päevalehes.

1.6. Tulemused

Projekti tulemused võeti kokku lõppraportis. Loe tulemustest siit:

https://docs.google.com/document/d/1lqTZB_tF5C0sgBAFKZIYtPYBUmmGIWL/edit?usp=sharing&oid=115051014908258525073&rtpof=true&sd=true

2. Projekti jätkusuutlikkus ja meediakajastus

Tegemist on jätkuprojektiga 2023.a. sügissemestril toimunud ELU projektile Poisid ja tüdrukud koolis ja elus. Teema on ühiskonnas väga oluline, kuigi sellest pole palju räägitud. Ka intervjuueeritud fookusrühmad valdavalt nõustusid teemast rääkimise tähtsusega. Teemaga tegelemine aitas juhtida tähelepanu ühiskonnas valitsevatele soostereotüüpidele ja uskumustele. Meie projektist jääb alles mahukas andmestik (erinevates valimigruppides läbiviidud ning transkribeeritud intervjuud), mida on võimalik edaspidi teemat uurides kasutada ning sügavamalt ja põhjalikumalt analüüsida. Lisaks saab projektist saadud tulemusi saab jagada Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

3. Iga rühmaliikme õpikogemuse refleksioon

Karolin Ulmre – Tegemist on mulle huvitava teemaga, sest olen koolis õpetaja – soovin märgata abivajajaid ja ennetada koolist väljalangemist. Minu jaoks oli kõige põnevam osa just intervjuude tegemine, sest ma polnud sellisel viisil näost näkku sellega varem tegelema. Huvitav oli helisalvestisi näha muutumas tekstiks. Samas oli väga ebameeldivalt tüütu transkribeeritud teksti nii palju kohendada ja kohati välja mõelda, mis intervjuueeritavad ütlesid – ruum, kus intervjuueerisime, kajas. Samuti meeldis mulle aruande ülevaatamine päris lõpus – sai teha sellist lihtsamat tööd ehk vaadata üle õigekiri, komad, parandada vormistust jms. Antud projekt oli põnev kogemus, kuid mina isiklikult oleks tahtnud rohkem teada saada teaduslikku tausta ja ennetusviise. See jääb järgmiseks korraks.

Anna-Brigita Topkin – Projekti teema oli väga huvitav, millele varem polnud nii palju mõelnud. Ma polnud varem intervjuusid sellisel tasemel läbi viinud ning ka sellist andmeanalüüsi teinud, õppisin transkribeerimise protsessi, mis oli mulle ootamatult väga ajamahukas ja keerukas, kuid siiski väga huvitav. Tunnen, et grupis ei toimunud meil vahepeal väga edukalt rollide jaotust ning sellest tulenevalt oli aeg-ajalt päris palju segadust, et mida, kes ja mis ajaks peaks üldse tegema. Kuna projekti jaoks oli meil aega väga vähe ning grupis olid erinevad inimesed, kellel kõigil olid ka muud kohustused, oleks võinud juba alguses sellega arvestada ja keskenduda vaid näiteks ühele sidusrühmale. Nii mitmete sidusrühmadega nii lühikese aja jooksul ühendust saada ja intervjuusid läbi viia (ja pärast veel loomulikult neid transkribeerida ja analüüsida) on väga-väga keeruline, sest nendel koolidel jne on ju samamoodi väga kiire. Muidugi ei osanud me sellise asjaga algul arvestada, sest selline projekt oli meile enamusele esmakordne kogemus. Kuigi projekt oli mingitel hetkedel väga stressirohke, õppisin palju ja olen õnnelik, et liitusin.

Hanna-Lotta Püssa – Minu jaoks oli kogu projekti väga uus ja huvitav kogemus. Teema oli väga kõitev ja see mind ka alguses projektiga liituma kutsus. Ühiskonnas tegelikult väga tähtis teema, kuid kajastust sellel väga pole. Seega oli kogu informatsiooni, mida me kokku kogusime, väga huvitav lugeda. Kindlasti õppisin ma projekti vältel olulise info analüüsimist, sest materjali hulk oli suur. Lisaks õppisin koostööd tegema suurema grupiga ühise eesmärgi nimel. Intervjuude läbiviimise kogemust ma ei saanud, kuid sain teoreetilisi teadmisi ja kuulda teiste kogemusi. Arvan, et kogu meeskond tegi tubli töö. Arvestades töö mahtu ja seda, et kõigil on keeruline ühist aega leida, arvan, et saime hästi hakkama.

Kirke Mänd – Projekt köitis mind, sest olen aastate jooksul taibanud, et kõige suuremad probleemid ühiskonnas tekivad väärarusaamadest ja üksteise vahelisest mõistmatusest. Samuti on haridus kõigi jaoks mingil tasandil mõõdapääsmatu osa ning arvan, et liiga vähe räägitakse siinkohal õpilaste probleemidest ja vajadustest. Selle tegemine on aga ääretult oluline, et haridustee kulg oleks inimese elus võimalikult ladus. Seetõttu tahtsin naisena lähemalt tundma õppida nii teiste naiste aga veel rohkem meeste kogemust hariduse omandamisel.

Projekt andis mulle põhjaliku ülevaate nii ühiskonnas, koolis kui peres aset leidvatest ootuste erinevusest naistele ja meestele ning selle kahjulikust mõjust. Samuti õppisin intervjuusid läbi viima ja neid transkribeerima ning sain arendada materjali analüüsimisel enda analüüsioskust. Loodan, et projekt aitab teha õpilaste häält kuuldamaks ning viib järgnevate projektide ning tegemiste kaasabil sisse haridussüsteemis muudatused, mis toetaksid õpingutel õppureid, sõltumata nende soost. Minu hinnangul olid ka teised liikmed projektist väga huvitatud ning kõik panustasid nii kuidas oskasid.

Daniil Stõk - Projekti keskmes oli noormeeste haridustee katkestamise põhjuste ja ennetusvõimaluste uurimine Eesti haridussüsteemis. Teema pakkus huvitavat väljakutset, avades olulisi, kuid tihti tähelepanuta jäävaid tahke. Intervjuude läbiviimine ja siiraste lugude kuulamine andsid uue perspektiivi ning õpetasid probleemi mitmetahuliseks analüüsima. Grupitöö ja rollijaotusega seotud tegevused pakkusid aga väljakutseid, mis nõudsid head ajaplaneerimist ja koostööoskust. Projekt kinnitas, kui oluline on haridussüsteemi paindlikkus ja individuaalne lähenemine, et toetada iga õpilast. Kokkuvõttes oli see silmiavav kogemus, mis andis väärtuslikke teadmisi ja uusi vaatenurki.

Britta Järvekülg - Projekti osalemine oli tõeliselt põnev kogemus, mis andis mulle palju uusi oskusi ja teadmisi. Liitusin selle projektiga, sest eelmisel aastal õpetades jäi mulle silma mitmeid poisse, kes hakkasid õpingutes maha jääma. See pani mind mõtlema, kuidas oleks võimalik neid paremini toetada. Projekti käigus sain proovida uusi asju, näiteks valmistada ette ja läbi viia intervjuusid. Alguses tundus see veidi hirmutav, kuid iga sammuga muutusin kindlamaks ja õppisin palju. Samuti õppisin, kuidas kogutud andmeid analüüsida ja korrastada. Suurim väljakutse oli minu jaoks aja planeerimine. Projekt, ülikoolikohustused ja isiklik elu nõudsid kõik korraga palju aega ja see õpetas mulle, kui oluline on prioriteetide seadmine. Vaatamata väljakutsetele tunnen, et meie tiim sai väga hästi hakkama.

Sintija Ozola - Väga huvitav projekt ja võrratu kogemus. Koolikohustuste mittetäitmine on põhikoolis väga levinud nähtus. Tahtsin sügavamalt mõista põhjuseid, mis mõjutavad laste, eriti poiste, koolikohustuste mittetäitmist. Minu jaoks oli väga huvitav läbi viia intervjuusid ja koguda erinevate spetsialistide mitmekülgseid arvamusi. Näiteks töid spetsialistid välja selliseid olulisi tegureid nagu pere dünaamika, motivatsioonipuudus, vaimse tervise probleemid, õpetajate ja õpilaste vahelised suhted ning haridussüsteemi paindumatus. See projekt aitas mul kindlasti laiendada oma teadmisi ja andis uusi vaatenurki. Samuti kinnitas see minu arusaama, et probleemid haridusteel vajavad terviklikku, interdistsiplinaarset lähenemist, kus panustavad nii perekond, kool kui ka kogukond.

Riita Köster - Selles projektis osalema ajendas mind isiklik kogemus: tean mitmeid noormehi, kes on oma haridustee erinevates etappides katkestanud ning olen palju mõelnud, miks nii juhtub ja kuidas seda ennetada. Lootsin projektis osaledes neid küsimusi teaduslikus kontekstis analüüsida ning ka võimalikke vastuseid leida. Seda kõike õnnestus meil teha, seega minu hinnangul täitis projekt oma eesmärgi. Hindan väga seda uurimistöö kogemust, mille projektist sain. See küll ei vastanud minu esialgsele ettekujutusele - üllatusin, milliseid ootamatuid takistusi meie teele sattus: grupi koostöö kulges aeglaselt ja vaikselt, intervjuueeritavaid ei olnud lihtne leida ning mõned projekti etapid olid piiratud aja tõttu väga intensiivsed ja töömahukad. Mitmeid kordi tundsin, et meie grupil jääb puudu julgust pealehakkamisest, aga ei lasknud enda entusiasmil siiski raugeda, innustasin ja vastutasin nii palju, kui suutsin. Hea meel on tõdeda, et kogesime koos ka mitmeid toredaid hetki ja saime kõik vajaliku tehtud. Usun, et meie kõigi jaoks on see kogemus heaks õppimiskohaks.

Elis Kalmus - Antud projektiga liitusin just seetõttu, et teema kõnetas mind ning leidsin, et see on ka ühiskonnas üldiselt oluline teema, seega soovisin sellest väga osa saada. Projekti käigus õppisin suures mahus infot

analüüsima ja üldistama. Kuna minu ülesanne oli koguda narratiive, siis praktilist intervjuerimise kogemust ei saanud, ent selle eest sain teoreetilisi teadmisi, kuidas oleks seda mõistlik teha ning kuidas koostada näiteks intervjuu kava. Kogu grupi vaheline meeskonnatöö sujus üldiselt hästi ning leian, et arvestades töömahtu andsime endast parima projekti valmimiseks. Tundsin, et kõik panustasid tiimitöös nii palju kui sel hetkel said ja liikmed toetasid üksteist ühises töös. Iganädalane kohtumine juhendajatega oli abiks infovahetusega ja aitas eesmärgipäraselt projektiga edasi liikuda. Kohati oli ka arusaamatusi ja mööda rääkimisi, ent suures grupis koos töötades on see paratamatu. Isiklikus plaanis pani antud projekt põhjalikumalt mõtlema soostereotüüpide mõjule hariduses ning sain kinnitust, et teema käsitus on ühiskonnas vajalik.

Hendrik Niit - Ülimalt mahukas projekt. Minu jaoks oli see esimene kogemus reaalsest uurimistööst suures mahus. Üldises pildis õpetas uurimis protsessis osalemine väga palju mugavustsoonist välja astuma ja abstraktselt mõtlema. Kindlasti jääb kõige eredamalt meelde sellest projektist intervjuude läbiviimine. Varasemalt ei ole ma seda sellisel viisil teinud ega sellises mahus läbi viinud. Kõige raskem osa oli intervjueritud materjali transkribeerimine ja selle tõlgendamine. Kõik mis ei tapa teeb tugevaks!

Eleonor Kalamets - ELU projektis osalemine oli väga huvitav kogemus. Esiteks seetõttu, et ma polnud kunagi varem nii suures grupis töötanud, mis kohati raskendas otsuste vastuvõtmist ja ka rollide jaotust, kuid lõpuks koostöö ikkagi sujus. Rollide jaotus oleks võinud olla kohe alguses selgem ning ülesanded ka rohkem jaotatud. Koos kõike teha ei ole siiski võimalik, näiteks kirjutamist. Teiseks põhjuseks on see, et meie uuritav teema oli ja jätkuvalt on äärmiselt paeluv ja mul on hea meel, et ma just selle projekti valisin. Sain intervjuusid läbi viies väga otsest sisekaemust intervjueritavatelt, mis pani mind ka ise teemat enda jaoks ümber mõtestama. Meie uurimistöö nii miinuseks kui ka plussiks on sidusrühmade paljusus. See andis meile rikkaliku materjali ning väga laia ülevaate erinevatest seisukohtadest, kuid samal ajal peab meelest pidama, et projekt kestab vaid ühe semestri, seega ajaressurss on piiratud. Just aeg on see, mida ei saa kunagi olla liiga palju ning seda pidime ka ise korduvalt tunnistama. Paratamatult on suures grupis väga erinevaid inimesi, kellel on kõigil oma muud tegemised ja neid ühildada nii, et projekt sujuks täiuslikult, on üsna võimatu, kuid usun, et saime sellegipoolest hea tööga hakkama.

Uik Leete - Liitusin projektiga, sest olin just vahetult enne seda üldse saanud teadlikuks sellisest probleemist, et poisid, mehed on oma hariuslikes saavutustes tüdrukutest, naistest oluliselt maha jäämas. See teema oli mulle kohe väga huvitav ning mul oli suur rõõm näha, et ELU projekti raames avanes võimalus täpselt selle probleemistikuga tegeleda. Projekt osutus väga mahukaks. Ühelt poolt olid selle projekti eesmärgid küllaltki ambitsioonikad ja teiselt poolt oli selle projekti sisu ja kulgemine meie endi teha. Tundsin, et meil jäi puudu selgest rollide jaotamisest, mis teinuks selle suure töömahuga hakkamasaamise lihtsamaks. Mul endal oli selle projekti raames küllaltki stressirohkeid hetki, kus tundsin, et vaja oli teha rohkem tööd, kui ma suutsin. Teiselt poolt oli see ka väärtuslik kogemus ja võimalus arenguks. Uurimistegevuse poole pealt arenesin intervjuerijana selle projekti käigus. Ma tunnen, et me saavutasime püstitatud eesmärg. See tähendab, et me saime mingi pildi asjaosaliste arusaamadest sellest, miks poisid koolist välja langevad.

Valeria Gerassimova - Projektis osalemine andis mulle väärtusliku kogemuse nii intervjuude läbiviimisel kui ka andmeanalüüsis. Esmakordselt sain proovida ennast intervjuerijana eesti keeles, mis osutus väljakutseks, kuid samas äärmiselt huvitavaks ja kasulikuks. Projekti raames külastasin kahte kutsekooli, kus toimusid intervjuud. Intervjuude läbiviimine nõudis oskust suhelda võõraste inimestega, luua usalduslik õhkkond ning hoida vestlus struktureerituna. Uue kogemusena pidin tegelema ka intervjuude transkribeerimisega, mis oli aeganõudev, kuid andis sügavama arusaamise kogutud materjalist. Lisaks õppisin analüüsima suurt hulka infot, et leida vastuseid

püstitatud uurimisküsimustele. See õpetas mind süstemaatilisemalt töötama ja detailidele tähelepanu pöörama.

4. Viidatud allikad

Haridussilm. (2024). <https://haridussilm.ee/ee/tasemeharidus/oppetasemed/korgharidus/lopetajad>

“Poisid ja tüdrukud koolis ja elus”. (2023). <https://elu.tlu.ee/et/projektid/poisid-ja-tudrukud-koolis-ja-elus>